ĐỔI MỚI LÝ LUẬN VÀ PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC TRONG ĐÀO TẠO NGÀNH GIÁO DỤC HỌC

Bùi Võ Anh Hào
Trường ĐH Công Nghệ kỹ thuật TP.HCM
Email: 2610210@student.hcmute.edu.vn

Tóm tắt: *Trong bối cảnh chuyển đổi số và hội nhập quốc tế, đổi mới lý luận và phương pháp dạy học là yêu cầu cấp thiết nhằm nâng cao chất lượng đào tạo ngành Giáo dục học. Tuy nhiên, hoạt động đào tạo hiện nay vẫn còn những hạn chế về nội dung, phương pháp và phát triển năng lực người học. Bài viết sử dụng phương pháp phân tích, tổng hợp tài liệu kết hợp với tiếp cận giáo dục học và tiếp cận phát triển năng lực để đề xuất khung đổi mới lý luận và phương pháp dạy học, góp phần nâng cao chất lượng đào tạo ngành Giáo dục học.*

Từ khóa: *Giáo dục học; lý luận dạy học; phương pháp dạy học; giáo dục đại học; phát triển năng lực.*

INNOVATING TEACHING THEORY AND TEACHING METHODS IN EDUCATIONAL STUDIES PROGRAMS

Abstract: *In the context of digital transformation and international integration, innovating teaching theory and teaching methods has become an essential requirement for improving the quality of Educational Studies programs. However, current training practices still face limitations in curriculum content, instructional methods, and competency development. This paper employs document analysis and synthesis, combined with educational and competency-based approaches, to propose a framework for innovating teaching theory and teaching methods, thereby contributing to the enhancement of Educational Studies programs.*

Keywords: *Educational Studies; teaching theory; teaching methods; higher education; competency development.*

Nhận bài: 23/06/2026 *Phản biện: 23/07/2026* *Duyệt đăng: 26/07/2026*

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh chuyển đổi số và đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, giáo dục đại học đang chuyển mạnh từ tiếp cận nội dung sang tiếp cận phát triển năng lực người học. Đối với ngành Giáo dục học, yêu cầu này đòi hỏi quá trình đào tạo không chỉ trang bị tri thức chuyên môn mà còn hình thành năng lực nghiên cứu, thực hành nghề nghiệp và giải quyết các vấn đề giáo dục trong thực tiễn. Tuy nhiên, hoạt động đào tạo hiện nay vẫn còn chịu ảnh hưởng của phương pháp dạy học truyền thống, thiên về truyền thụ kiến thức, chưa phát huy đầy đủ tính chủ động, sáng tạo và năng lực tự học của sinh viên. Vì vậy, việc đổi mới đồng bộ lý luận và phương pháp dạy học trong đào tạo ngành Giáo dục học là yêu cầu cấp thiết nhằm nâng cao chất lượng đào tạo, đáp ứng yêu cầu phát triển nguồn nhân lực giáo dục trong giai đoạn mới.

II. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Bài viết sử dụng phương pháp nghiên cứu định tính thông qua phân tích và tổng hợp tài liệu, kết hợp với tiếp cận giáo dục học, tiếp cận phát triển năng lực và tiếp cận dạy học hiện đại nhằm làm rõ cơ sở lý luận và thực tiễn của việc đổi mới lý luận và phương pháp dạy học trong đào tạo ngành Giáo dục học. Nguồn tài liệu được khai thác từ Nghị quyết số 71-NQ/TW ngày 22/8/2025 của Bộ Chính trị về đột phá phát triển giáo dục và đào tạo, Nghị quyết số 57-NQ/TW ngày 22/12/2024 của Bộ Chính trị về đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia, Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV của Đảng, các văn bản của Bộ Giáo dục và Đào tạo, giáo trình và tài liệu chuyên khảo về Giáo dục học, Lý luận dạy học, cùng các công trình nghiên cứu trong và ngoài nước về đổi mới phương pháp dạy học và phát triển năng lực người học.

III. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

3.1. Những yêu cầu mới đối với đào tạo ngành Giáo dục học trong bối cảnh hiện nay

Bối cảnh chuyển đổi số, hội nhập quốc tế và yêu cầu đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục đang đặt ra những yêu cầu mới đối với đào tạo ngành Giáo dục học. Đặc biệt, việc triển khai Nghị quyết số 71-NQ/TW của Bộ Chính trị về đột phá phát triển giáo dục và đào tạo, Nghị quyết số 57-NQ/TW về phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia, cùng với yêu cầu thực hiện Chương trình giáo dục phổ thông 2018 đòi hỏi các cơ sở đào tạo phải đổi mới mạnh mẽ mục tiêu, nội dung, lý luận và phương pháp dạy học theo hướng phát triển phẩm chất, năng lực người học. Theo đó, đào tạo ngành Giáo dục học không chỉ đáp ứng yêu cầu của giáo dục trong nước mà còn phải tiệm cận các xu hướng phát triển giáo dục hiện đại trên thế giới.

Trong bối cảnh đó, mục tiêu đào tạo cần chuyển từ chú trọng truyền thụ kiến thức sang phát triển năng lực thực hành nghề nghiệp, giúp người học có khả năng vận dụng lý luận giáo dục để giải quyết các vấn đề phát sinh trong thực tiễn. Bên cạnh việc hình thành nền tảng kiến thức chuyên môn vững chắc, chương trình đào tạo cần chú trọng phát triển năng lực nghiên cứu khoa học giáo dục, năng lực tư duy phản biện, năng lực đổi mới sáng tạo, năng lực số và khả năng thích ứng với sự thay đổi của môi trường giáo dục. Đồng thời, người học cần được trang bị kỹ năng khai thác dữ liệu, ứng dụng trí tuệ nhân tạo và các công nghệ số trong dạy học, quản lý và nghiên cứu giáo dục, đáp ứng yêu cầu phát triển nguồn nhân lực giáo dục chất lượng cao trong thời kỳ chuyển đổi số và hội nhập quốc tế.

3.2. Thực trạng đổi mới lý luận và phương pháp dạy học trong đào tạo ngành Giáo dục học

Thực hiện chủ trương đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đặc biệt là Nghị quyết số 71-NQ/TW của Bộ Chính trị, hoạt động đào tạo ngành Giáo dục học trong các cơ sở giáo dục đại học đã có nhiều chuyển biến tích cực. Chương trình đào tạo từng bước được rà soát, cập nhật theo định hướng phát triển phẩm chất và năng lực người học; tăng cường các học phần thực hành, thực tập nghề nghiệp và nghiên cứu khoa học. Nội dung đào tạo ngày càng chú trọng tính liên ngành, gắn kết giữa lý luận với thực tiễn giáo dục và đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục phổ thông.

Cùng với đó, nhiều cơ sở đào tạo đã tích cực đổi mới phương pháp dạy học theo hướng lấy người học làm trung tâm, tăng cường áp dụng các phương pháp dạy học tích cực như dạy học theo dự án, nghiên cứu tình huống, học tập trải nghiệm, lớp học đảo ngược và dạy học kết hợp (Blended Learning). Việc ứng dụng công nghệ thông tin, học liệu số, hệ thống quản lý học tập (Learning Management System - LMS) và trí tuệ nhân tạo bước đầu góp phần nâng cao hiệu quả giảng dạy, tạo môi trường học tập linh hoạt, thúc đẩy năng lực tự học, tự nghiên cứu và hợp tác của sinh viên. Hoạt động kiểm tra, đánh giá cũng từng bước được đổi mới theo hướng coi trọng quá trình, tăng cường đánh giá năng lực vận dụng kiến thức và giải quyết các vấn đề giáo dục trong thực tiễn.

Bên cạnh những kết quả đạt được, quá trình đổi mới vẫn đặt ra một số yêu cầu cần tiếp tục hoàn thiện. Việc tích hợp giữa lý luận với thực hành nghề nghiệp ở một số học phần cần được tăng cường hơn; các phương pháp dạy học theo tiếp cận phát triển năng lực cần được triển khai đồng bộ và phù hợp với đặc thù từng học phần. Hoạt động kiểm tra, đánh giá đang từng bước chuyển từ đánh giá kiến thức sang đánh giá năng lực, song cần tiếp tục đa dạng hóa hình thức đánh giá gắn với sản phẩm học tập và năng lực vận dụng của sinh viên. Đồng thời, việc khai thác học liệu số, trí tuệ nhân tạo và các nền tảng dạy học trực tuyến cần được đẩy mạnh hơn nhằm đáp ứng yêu cầu chuyển đổi số và nâng cao chất lượng đào tạo ngành Giáo dục học.

3.3. Định hướng đổi mới lý luận dạy học

Đổi mới lý luận dạy học là yêu cầu tất yếu nhằm đáp ứng mục tiêu phát triển nguồn nhân lực giáo dục chất lượng cao trong bối cảnh chuyển đổi số và hội nhập quốc tế. Trên cơ sở các quan điểm đổi mới giáo dục của Đảng và Nhà nước, việc đổi mới lý luận dạy học trong đào tạo ngành Giáo dục học cần được định hướng theo các nội dung sau:

Thứ nhất, chuyển từ tiếp cận nội dung sang tiếp cận phát triển năng lực người học. Quá trình đào tạo cần hướng tới hình thành và phát triển năng lực nghề nghiệp, năng lực nghiên cứu, năng lực đổi mới sáng tạo và năng lực giải quyết các vấn đề giáo dục, thay vì chỉ chú trọng trang bị kiến thức chuyên môn.

Thứ hai, lấy người học làm trung tâm của quá trình đào tạo. Giảng viên giữ vai trò tổ chức, định hướng và hỗ trợ, tạo điều kiện để sinh viên chủ động tìm tòi, nghiên cứu, hợp tác và tự đánh giá kết quả học tập, qua đó phát huy tính tích cực, sáng tạo và năng lực tự học.

Thứ ba, tăng cường gắn kết giữa lý luận với thực tiễn giáo dục. Nội dung và hoạt động dạy học cần xuất phát từ những vấn đề thực tiễn của giáo dục, tạo cơ hội để sinh viên vận dụng kiến thức vào nghiên cứu, thực hành nghề nghiệp và giải quyết các tình huống giáo dục trong bối cảnh đổi mới hiện nay.

Thứ tư, đẩy mạnh tích hợp chuyển đổi số trong dạy học. Việc khai thác học liệu số, nền tảng học tập trực tuyến, trí tuệ nhân tạo và các công nghệ giáo dục hiện đại cần được thực hiện theo hướng hỗ trợ đổi mới phương pháp dạy học, cá nhân hóa quá trình học tập và nâng cao hiệu quả đào tạo.

Thứ năm, chú trọng phát triển năng lực nghiên cứu khoa học giáo dục. Chương trình đào tạo cần tăng cường các hoạt động nghiên cứu, học tập theo dự án, nghiên cứu tình huống và thực hành khoa học, giúp sinh viên hình thành tư duy khoa

học, năng lực phát hiện và giải quyết các vấn đề giáo dục, đáp ứng yêu cầu phát triển của ngành Giáo dục học trong giai đoạn mới.

3.4. Đổi mới phương pháp dạy học

Đổi mới phương pháp dạy học là nội dung trọng tâm nhằm hiện thực hóa mục tiêu đào tạo theo tiếp cận phát triển năng lực. Theo đó, quá trình dạy học cần chuyển từ phương thức truyền thụ kiến thức một chiều sang tổ chức các hoạt động học tập tích cực, phát huy vai trò chủ thể của người học, đồng thời gắn kết chặt chẽ giữa lý luận với thực tiễn nghề nghiệp.

Thứ nhất, tăng cường dạy học theo dự án (Project-based Learning), tạo điều kiện để sinh viên tham gia giải quyết các nhiệm vụ gắn với thực tiễn giáo dục, qua đó phát triển năng lực nghiên cứu, hợp tác, quản lý thời gian và vận dụng kiến thức vào thực tiễn.

Thứ hai, đẩy mạnh dạy học giải quyết vấn đề (Problem-based Learning) thông qua việc xây dựng các tình huống xuất phát từ thực tiễn giáo dục. Phương pháp này giúp sinh viên hình thành tư duy phản biện, năng lực phân tích, ra quyết định và giải quyết các vấn đề nghề nghiệp.

Thứ ba, sử dụng nghiên cứu tình huống (Case Study) trong giảng dạy các học phần chuyên ngành. Việc phân tích và thảo luận các tình huống giáo dục điển hình giúp sinh viên vận dụng lý luận để giải thích, đánh giá và đề xuất giải pháp phù hợp với từng bối cảnh giáo dục cụ thể.

Thứ tư, triển khai lớp học đảo ngược (Flipped Classroom) nhằm phát huy tính chủ động của người học. Sinh viên nghiên cứu học liệu trước khi đến lớp, trong khi thời gian trên lớp được dành cho thảo luận, trao đổi học thuật, giải quyết vấn đề và thực hành dưới sự hướng dẫn của giảng viên.

Thứ năm, tăng cường học tập trải nghiệm (Experiential Learning) thông qua thực hành, thực tập nghề nghiệp, khảo sát thực tế và các hoạt động nghiên cứu khoa học. Đây là phương thức quan trọng giúp sinh viên củng cố kiến thức, phát triển kỹ năng nghề nghiệp và nâng cao năng lực thích ứng với môi trường giáo dục.

Thứ sáu, đẩy mạnh ứng dụng trí tuệ nhân tạo (Artificial Intelligence - AI), học liệu số và các nền tảng dạy học trực tuyến trong tổ chức hoạt động dạy học. Việc khai thác hiệu quả AI, hệ thống quản lý học tập (Learning Management System - LMS), tài nguyên giáo dục mở và các công cụ số không chỉ hỗ trợ đổi mới phương pháp giảng dạy mà còn góp phần cá nhân hóa quá trình học tập, nâng cao năng lực số và năng lực tự học của sinh viên, đáp ứng yêu cầu chuyển đổi số trong giáo dục đại học.

3.5. Hàm ý đối với cơ sở đào tạo và giảng viên

Từ kết quả nghiên cứu, việc đổi mới lý luận và phương pháp dạy học trong đào tạo ngành Giáo dục học cần được triển khai đồng bộ ở cả cơ sở đào tạo, đội ngũ giảng viên và người học nhằm đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục trong bối cảnh chuyển đổi số.

Đối với cơ sở đào tạo, cần tiếp tục rà soát, cập nhật chương trình đào tạo theo định hướng phát triển năng lực, tăng cường các học phần thực hành, thực tập và nghiên cứu khoa học. Đồng thời, đẩy mạnh xây dựng học liệu số, phát triển hạ tầng công nghệ, mở rộng hợp tác với các cơ sở giáo dục, viện nghiên cứu và đơn vị sử dụng lao động nhằm tạo môi trường học tập gắn với thực tiễn nghề nghiệp.

Đối với giảng viên, cần đổi mới tư duy và phương pháp dạy học theo hướng lấy người học làm trung tâm, phát huy tính tích cực, sáng tạo và năng lực tự học của sinh viên. Bên cạnh việc nâng cao năng lực số và khả năng ứng dụng công nghệ trong giảng dạy, giảng viên cần tiếp tục đổi mới kiểm tra, đánh giá theo định hướng phát triển năng lực, đồng thời tăng cường nghiên cứu khoa học để cập nhật tri thức mới, nâng cao chất lượng giảng dạy và đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục.

Đối với sinh viên, cần chủ động xây dựng kế hoạch tự học, tự nghiên cứu, tích cực tham gia các hoạt động thực hành, nghiên cứu khoa học và trải nghiệm nghề nghiệp. Đồng thời, cần phát triển năng lực nghề nghiệp, năng lực số, tư duy phản biện và khả năng vận dụng kiến thức vào giải quyết các vấn đề giáo dục trong thực tiễn, đáp ứng yêu cầu của nguồn nhân lực giáo dục chất lượng cao trong giai đoạn mới.

3.6. Thảo luận

Kết quả nghiên cứu có nhiều điểm tương đồng với các khuyến nghị của Tổ chức Giáo dục, Khoa học và Văn hóa của Liên hợp quốc (UNESCO), Tổ chức Hợp tác và Phát triển Kinh tế (OECD) và các nghiên cứu trong nước, khi đều nhấn mạnh yêu cầu đổi mới giáo dục theo hướng phát triển năng lực người học, tăng cường đổi mới phương pháp dạy học và ứng dụng công nghệ trong giáo dục đại học. Tuy nhiên, điểm mới của nghiên cứu là tiếp cận việc đổi mới từ cả phương diện lý luận dạy học đến phương pháp dạy học, gắn chặt với yêu cầu phát triển năng lực nghề nghiệp của sinh viên

ngành Giáo dục học trong bối cảnh chuyển đổi số. Đồng thời, nghiên cứu nhấn mạnh mối quan hệ giữa đổi mới phương pháp dạy học với thực tiễn nghề nghiệp, góp phần nâng cao chất lượng đào tạo nguồn nhân lực giáo dục. Tuy nhiên, nghiên cứu chủ yếu dựa trên phân tích và tổng hợp tài liệu nên các kết quả đề xuất mới mang tính định hướng lý luận. Trong thời gian tới, cần có các nghiên cứu khảo sát và thực nghiệm nhằm kiểm chứng tính khả thi và hiệu quả của các định hướng đổi mới được đề xuất.

IV. KẾT LUẬN

Đổi mới lý luận và phương pháp dạy học là yêu cầu tất yếu nhằm nâng cao chất lượng đào tạo ngành Giáo dục học trong bối cảnh đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và chuyển đổi số. Quá trình đào tạo cần chuyển mạnh từ tiếp cận truyền thụ kiến thức sang phát triển năng lực, tăng cường thực hành, nghiên cứu khoa học và ứng dụng công nghệ trong tổ chức dạy học. Những định hướng và phương pháp được đề xuất trong nghiên cứu góp phần hoàn thiện hoạt động đào tạo theo hướng hiện đại, gắn kết giữa lý luận với thực tiễn, đồng thời có thể là tài liệu tham khảo cho các cơ sở đào tạo ngành Giáo dục học trong quá trình đổi mới chương trình và phương pháp dạy học.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Bộ Chính trị (2024). Nghị quyết số 57-NQ/TW ngày 22 tháng 12 năm 2024 về đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia.

Bộ Chính trị (2025). Nghị quyết số 71-NQ/TW ngày 22 tháng 8 năm 2025 về đột phá phát triển giáo dục và đào tạo.

Đảng Cộng sản Việt Nam (2026). Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV (Tập I). Hà Nội: Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật.

Đặng Thị Mai Hiên (2021). Đổi mới phương pháp dạy học trong giảng dạy học phần "Giáo dục học" theo định hướng phát triển năng lực tại Trường Cao đẳng Sư phạm Nam Định. Tạp chí Giáo dục, 493(1), 34–38.

Nguyễn Phương Thảo (2023). Định hướng phát triển năng lực trong chương trình đào tạo giáo viên: Góc nhìn từ quan điểm giáo dục phát triển bền vững. Tạp chí Giáo dục, 23(14), 40–46.

Trần Cường, Bùi Duy Hưng & Bùi Thị Hồng Phương (2023). Một số biện pháp phát triển năng lực dạy học cho sinh viên sư phạm Toán thông qua học phần "Thực hành dạy học". Tạp chí Giáo dục, 23(24), 19–24.

UNESCO (2021). Reimagining Our Futures Together: A New Social Contract for Education. Paris: UNESCO.